

SGK İdari Para Cezalarında “Cezaların Şahsiliği” İlkesinin Uygulanma Şekli

Mahmut Çolak

İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

Sirküler No: 695

Tarih: 05.12.2022

Kısa Cevap

Anayasa’nın 38’inci maddesi ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 20’nci maddesi uyarınca ceza sorumluluğu şahsidir. Buna göre gerçek kişi işverenin ölümü hâlinde idari para cezaları terkin edilir ya da hiç kesilmez; işyeri devrinde devir öncesine ait fiilden dolayı devralana ceza tahakkuk ettirilemez, ancak tahakkuk etmiş ceza varsa devralandan tahsil edilir; denetime işveren dışındaki kişilerin engel olması hâlinde ceza engel olan kişiye uygulanır ve işyeri dosyasıyla ilişkilendirilmez; tüzel kişilerde işverenlik tüzel kişiliğe ait olduğundan ortak veya kanuni temsilcinin ölümü cezayı ortadan kaldırmaz; alt işverene tebliğ edilemeyen ceza asıl işverene tahakkuk ettirilemez, tebliğ edilip tahsil edilememişse müşterek ve müteselsil sorumluluk uyarınca asıl işverenden takip edilir.

Anayasa ve Türk Ceza Kanunu Hükümleri

Anayasa’nın 38’inci maddesinin altıncı fıkrasında “ceza sorumluluğu şahsidir.” hükmü yer almaktadır. Anayasanın bu hükmü ile şahısların işledikleri idari veya adli suçlara istinaden gerek adli, gerekse idari merciler tarafından verilen cezaların yalnızca o kişiye yönelik olarak infaz edilmesi gerektiği hüküm altına alınmaktadır. Diğer taraftan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun; ‘ceza sorumluluğunun şahsiliği’ başlıklı 20’nci maddesinin birinci fıkrasında, “ceza sorumluluğu şahsîdir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler doğrultusunda SGK idari para cezalarında “cezaların şahsiliği” ilkesi aşağıdaki şekilde uygulanmaktadır.

Gerçek Kişi İşverenin Ölümü

Gerçek kişi işverenin ölümü halinde kesilmiş ve tahakkuk etmiş idari para cezaları terkin edilir veya kesilerek tahakkuk edecek ise kesilmez. Dolayısıyla, gerçek kişi işverenlerin ölümü halinde, daha önce işlemiş oldukları fiillerden dolayı uygulanmış olan idari para cezalarının, tebliğ edilip edilmediği üzerinde durulmaksızın SGK Ünite Komisyon Kararı ile iptal edilir.

İşyerinin Devri

İşyerinin devrinde, devir tarihinden önceki bir tarihe ilişkin idari para cezası gerektiren bir fiilin söz konusu olması halinde, cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca, devir alan kimseye idari para cezası tahakkuk ettirilemez, ancak tahakkuk ettirilmiş idari para cezası varsa devralan şahıstan bunun takip ve tahsilatı yapılır.

Denetime Engel Olunması

SGK denetmen ve müfettişlerine işveren dışındaki kimselerin engel olması halinde, cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca engel olan kimseler hakkında idari para cezası uygulanacak ve dolayısıyla uygulanacak idari para cezası işverene ait işyeri dosyası ile ilişkilendirilmeyecektir.

Tüzel Kişi İşverenlerde Ortak ve Kanuni Temsilcinin Durumu

Tüzel kişi işverenler bakımından işverenlik tüzel kişiye ait olduğundan, ortaklar ve/veya kanuni temsilcilerin ölümü halinde tahakkuk etmemiş idari para cezaları bakımından tüzel kişilik adına idari para cezası uygulanacaktır. Buna karşın, tüzel kişilere yönelik olarak verilen idari para cezalarının tüzel kişiliğin mal varlığından tahsil edilememiş olması nedeniyle, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takibe geçilen sorumlu tutulan ortaklar ve/veya kanuni temsilcilerin ölümü halinde, cezaya tüzel kişiliğin muhatap olması nedeniyle, mirası reddetmemiş mirasçılardan bu alacakların takibine devam edilecektir.

Alt İşveren - Asıl İşveren İlişkisi

Alt işveren tarafından 5510 sayılı Kanunda belirtilen yükümlölüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle uygulanan idari para cezasının alt işverene tebliğ edilememesi halinde, cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca asıl işverene idari para cezası tahakkuk ettirilmeyecektir. Ancak, alt işverene tebliğ edilmiş ve dolayısıyla tahakkuk etmiş olan idari para cezasının alt işverenden tahsil edilememesi halinde, müşterek ve müteselsil sorumluluk ilkesi uyarınca idari para cezasının asıl işverenden takip ve tahsili yoluna gidilecektir.

Sık Sorulan Sorular

İşveren vefat ederse idari para cezası mirasçılardan istenir mi?

Gerçek kişi işverenin ölümü hâlinde kesilmiş ve tahakkuk etmiş idari para cezaları terkin edilir, kesilecek olanlar ise kesilmez; uygulanmış cezalar tebliğ edilip edilmediğine bakılmaksızın SGK Ünite Komisyon Kararı ile iptal edilir.

İşyerini devralan, devir öncesindeki fiilin cezasından sorumlu olur mu?

Devralana ceza tahakkuk ettirilemez. Ancak devir tarihinden önce tahakkuk ettirilmiş bir idari para cezası varsa bunun takip ve tahsilatı devralan şahıstan yapılır.

Denetime işveren dışında biri engel olursa ceza kime kesilir?

Engel olan kişilere kesilir ve bu ceza işverene ait işyeri dosyası ile ilişkilendirilmez.

Tüzel kişinin ortağı veya kanuni temsilcisi ölürse ceza düşer mi?

Hayır. İşverenlik tüzel kişiye ait olduğundan tahakkuk etmemiş cezalar tüzel kişilik adına uygulanır; 6183 sayılı Kanun kapsamında takibe geçilmiş alacaklarda ise mirası reddetmemiş mirasçılardan takibe devam edilir.

Alt işverenin cezasından asıl işveren sorumlu tutulur mu?

Ceza alt işverene tebliğ edilememişse asıl işverene tahakkuk ettirilemez. Tebliğ edilmiş ve tahakkuk etmiş olmasına rağmen alt işverenden tahsil edilemiyorsa, müşterek ve müteselsil sorumluluk uyarınca asıl işverenden takip ve tahsil edilir.

Resmî Kaynaklar

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (38'inci madde)
 - 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (20'nci madde – ceza sorumluluğunun şahsiliğı)
 - 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (102'nci madde – idari para cezaları)
 - 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
-

Bu sirküler genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Somut uygulama öncesinde ilgili resmî kaynakların güncel hâli ve şirketin özel koşulları ayrıca değerlendirilmelidir.

Yazılım, danışmanlık ve ücretsiz araçlar

YAZILIM VE HİZMET

Bordro ve Özlük Yazılımı

Karmaşık bordroyu tek motorda çalıştırın.

prozon.net/bordro-ve-ozluk-yazilimi/

Bordro Outsource

Operasyon bizde, ekran ve veri sizde.

prozon.net/insan-kaynaklari/bordro-outsource/

Ar-Ge, Teknopark, TEKMER

Kurgu, başvuru ve muafiyet süreçleri.

prozon.net/yatirimlar-ve-ar-ge/

ÜCRETSİZ ARAÇLAR

Hesap Makineleri

Bordro ve tazminat hesapları; üyelik gerekmez.

prozon.net/hesap-makineleri/

Analiz Merkezi

Teknopark ve teşvik analizleri.

analiz.prozon.net

Yıllık Parametreler

SGK ve vergi parametreleri, yıl yıl.

prozon.net/yillik-parametreler/

GÜNCEL KALIN

Mevzuat Takvimi

Beyan ve ödeme günleri tek takvimde.

prozon.net/mevzuat-takvimi/

Mevzuat Sirküleri

Haftada üç gün, ücretsiz e-posta bülteni.

prozon.net/sirkuler/#bulten

Bu belge <https://prozon.net/sirkuler/sgk-idari-para-cezalarinda-cezalarin-sahsiligi-ilkesinin-uygulanma-sekli/> adresindeki sirkülerden 21.09.2026 00:28 tarihinde üretilmiştir. Mevzuat değişebilir; güncel metin için siteyi ziyaret edin. Sirküler, bilgilendirme amaçlıdır; somut olaylar için danışmanlarımızla görüşün.

Prozon Kurumsal Teknoloji Çözümleri A.Ş. · Artan Plaza, Bağlarbaşı, Feyzullah Cd. No:140 Kat:5, 34844 Maltepe / İstanbul · +90 216 808 02 39 · bilgi@prozon.net